

Analysavdelningen
Enheten för trygg energiförsörjning
Royne Malmström
016-544 20 34
royne.malmstrom@energimyndigheten.se

Kommunstyrelsens ordförande i samtliga
kommuner

Styrels planeringsomgång 2019-2021

Under perioden 2019-2021 genomförs den tredje nationella planeringsomgången av styrel, dvs. planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare¹. Styrel syftar till att mildra konsekvenserna för samhället i ett läge där elanvändare måste kopplas bort p.g.a. eleffektbrist. En sådan situation skulle fordra att Svenska kraftnät tvingas beordra en manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK).

Styrel är en del av krisberedskapen och resultatet av planeringen utgör underlag som elnätsföretagen ska använda för att utforma från- och tillkopplingsplaner. Dessa från- och tillkopplingsplaner ska utformas så att elnätsföretagen i så stor utsträckning som möjligt prioriterar samhällsviktiga elanvändare vid en eleffektbrist.

Arbetet i kommunen

En prioritering av samhällsviktiga elanvändare förutsätter god lokalkännedom om var samhällsviktig verksamhet bedrivs. Kommunerna har därför en viktig roll under styrelplaneringen. Kommunen har ett uttalat ansvar för krisberedskapen inom sitt geografiska område i enlighet med lagen (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Kommunernas arbete med krisberedskap ska även utgöra grunden för arbetet med civilt försvar. En precisering av kommunernas arbete finns i de överenskommelser som MSB tecknat med SKL: *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022* samt *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020*.

Kommunens inriktning och organisering av styrelplaneringen

Som ett första led i planeringsarbetet bör kommunen utforma en inriktning för styrelarbetet. Inriktningen bör omfatta en identifiering av elberoende samhällsviktiga verksamheter, tjänster, noder och infrastruktur som är särskilt viktiga att beakta vid en eleffektbrist. Denna risk är högst vid långvarig och stark

¹ Den första planeringsomgången genomfördes 2011 och den andra planeringsomgången genomfördes 2014-2015.

kyla, på vintern när elförbrukningen är störst, men kan även inträffa andra tidpunkter. Kommunens planering för civilt försvar bör beaktas i processen.

Inför föregående planeringsomgångar, 2011 samt 2014–2015, rekommenderade Energimyndigheten att beslutet om vilka verksamheter som skulle prioriteras skulle förankras hos kommunledningen. I den utvärdering som gjordes efter planeringsomgången 2011 lyfte flera kommuner fram vikten av att styrelarbetet förankras på hög nivå för att få legitimitet och de resurser som fordras för uppgiften. Flera av de intervjuade menade att arbetet bör ledas på en nivå direkt under kommunstyrelsen för att arbetet ska förankras hos denna. Vidare visar utvärderingen att tio procent av kommunerna förankrade arbetet i kommunfullmäktige. I enstaka fall har formella beslut tagits om listan över rangordningen av elledningar².

Energimyndighetens rekommendation

Energimyndigheten rekommenderar även för planeringsomgång 2019-2021 att beslutet om vilka verksamheter som ska prioriteras ska förankras i kommunens politiska ledning. Den eller de personer i kommunen som arbetar med styrelplaneringen bör ha god kännedom om kommunens samhällsviktiga verksamhet, kritiska beroenden samt kunskap om kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser.

Informationssäkerhet

Under styrelarbetet kommer information om samhällsviktig verksamhet att insamlas och bearbetas. Vid tidigare planeringsomgångar har många aktörer, bland annat kommuner, angett att de saknat administrativa rutiner och tekniska förutsättningar för att behandla information på ett säkert sätt, till exempel fristående datorer och säker förvaring av information. Energimyndigheten vill på detta sätt uppmana deltagande aktörer att i god tid innan styrelarbetet inleds säkerställa att arbetet kan bedrivas i enlighet med gällande lagar och regler gällande säkerhetsskydd.

Identifiering av samhällsviktiga elanvändare och rangordning av elledningar.

De tekniska förutsättningarna medger inte att man kopplar bort enskilda elanvändare utan från- och tillkoppling sker på elledningsnivå. Som ett led i styrelplaneringen ska därför samhällsviktiga elanvändare identifieras, deras belägenhet i elnätet lokaliseras och därefter ska elledningarna rangordnas. Denna planeringsprocess fordrar en koordinerad samverkan mellan aktörer på samtliga nivåer. De olika stegen i planeringsprocessen innebär i korthet att:

1. Statliga myndigheter identifierar och prioriterar samhällsviktiga elanvändare inom sitt ansvarsområde och skickar planeringsunderlag till berörda länsstyrelser.

² Slutrapport från Energimyndighetens styrel-projekt, ER 2012:04, s. 38, 42.

2. Länsstyrelsen sammanställer statliga myndigheters planeringsunderlag i ett samlat dokument och skickar till respektive kommun.
3. Kommunerna identifierar och prioriterar samhällsviktiga elanvändare inom sitt geografiska område, samt sammanställer planeringsunderlaget med planeringsunderlag från statliga myndigheter. Kommunen skickar därefter planeringsunderlaget till elnätsföretagen.
4. Elnätsföretagen fyller i uppgifter och skickar tillbaka till kommunen.
5. Kommunen gör ett förslag på rangordning av elledningar i kommunen och skickar till länsstyrelsen.
6. Länsstyrelsen gör i dialog med kommunerna för länet en sammanvägd rangordning av elledningar och skickar till Svk och respektive elnätsföretag.

När elnätsföretagen fått underlag från länsstyrelserna så ska de utarbeta från- och tillkopplingsplaner vari de beaktar länens förslag. När dessa från- och tillkopplingsplaner är färdiga så ska elnätsföretagen lämna besked om detta till Svk.

Koordineringen av arbetet i länen

Länsstyrelserna har den samordnande funktionen för länens styrelplanering och kan utgöra ett stöd för kommunerna under planeringsarbetet, t.ex. vid rangordning av elledningar.

Tidplan för planeringsomgång 3, 2019-2021

- Statliga myndigheter överlämnar underlag till respektive länsstyrelse, senast den 1 september 2019
- Kommunernas identifieringsarbete inleds i januari 2020.
- Kommunerna skickar underlag till elnätsföretagen senast den 1 oktober 2020.
- Elnätsföretagen identifierar elledningar och elområden. Skickar till kommunerna senast den 31 januari 2021.
- Kommuner föreslår rangordning av elledningar och skickar till länsstyrelsen senast den 1 april 2021.
- Länsstyrelserna skickar underlag med rangordning av elledningar till Svk och elnätsföretagen senast den 1 augusti 2021.
- Planeringen - inklusive elnätsföretagens MFK-planering - ska vara genomförd senast den 31 december 2021.

Utbildningar under hösten 2019

Under hösten 2018 har Energimyndigheten arrangerat utbildningar i styrelplanering för statliga myndigheter och länsstyrelser. Under hösten 2019 genomförs utbildningar till vilka kommuner och landsting är välkomna.

För ytterligare information och anmälan till utbildningar, se energimyndigheten.se/styrel. Här kan ni också anmäla er till styrels nyhetsbrev.

För frågor till Energimyndigheten, vänligen använd mejladressen styrel@energimyndigheten.se